

2021-06-10
Fi2021/02328**Finansdepartementet**Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag att utvärdera effekterna av förändrade regler för direktupphandling

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att utvärdera effekterna av de förändrade regler för direktupphandling som infördes den 1 juli 2014. Statskontoret ska analysera hur höjningen av direktupphandlingsgränserna samt reglerna om dokumentationsplikt och krav på riktlinjer för direktupphandlingar bl.a. har påverkat dels transaktionskostnaderna hos upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer, dels öppenheten och risken för korruption i samband med offentliga inköp. Statskontoret ska vidare analysera hur de förändrade reglerna har påverkat konkurrensen på relevanta offentliga marknader. Analysen ska särskilt omfatta regelverkets effekter på små, medelstora och idéburna leverantörers deltagande i offentliga upphandlingar.

Mot bakgrund av vad som framkommer av analysen ska Statskontoret även bedöma dels om det finns anledning att överväga ytterligare förändringar av direktupphandlingsgränserna, dels om innebörden av kravet på dokumentation av direktupphandlingar och kravet på att besluta om riktlinjer för direktupphandlingar bör preciseras i författning.

Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget hämta in uppgifter och synpunkter från Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 8 april 2022.

Bakgrund

Huvudregeln enligt samtliga upphandlingslagar är att anbud ska begäras in genom en annons om upphandling. Om värdet av upphandlingen understiger vissa nivåer får emellertid direktupphandling användas. Direktupphandling innebär bl.a. att den upphandlande myndigheten eller enheten får tilldela ett kontrakt utan att först ha begärt in anbud genom en annons.

Den 1 juli 2014 ändrades direktupphandlingsgränserna för varor, tjänster och byggentreprenader enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Gränserna höjdes då från 15 procent till 28 procent av tröskelvärdet enligt lagen om offentlig upphandling respektive 26 procent av tröskelvärdet enligt lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Vidare infördes krav på de upphandlande myndigheterna och enheterna att dels dokumentera genomförandet av alla upphandlingar över 100 000 kronor, dels besluta om riktlinjer för användning av direktupphandling. I samband med lagändringarna aviserade regeringen att de nya direktupphandlingsgränserna och dokumentationsplikten skulle utvärderas tre år efter ikraftträdandet. I fråga om kravet på riktlinjer uttalade regeringen att det vid en kommande utvärdering av de föreslagna bestämmelserna om direktupphandlingsbeloppet och dokumentationsplikten bör kunna konstateras om det även finns behov av en reglering om riktlinjernas innehåll (prop. 2013/14:133 s. 11, 21 och 28).

Den 1 januari 2017 ersattes lagen om offentlig upphandling och lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster med lagen (2016:1145) om offentlig upphandling respektive lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. I samband med detta fördes 2014 års regler om direktupphandling i princip oförändrade över till de nya lagarna. Vid samma tidpunkt trädde även lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner i kraft. Enligt den lagen är direktupphandling av koncessioner tillåten om värdet av koncessionen understiger 5 procent av tillämpligt tröskelvärde.

Närmare om uppdraget

Uppdraget omfattar endast upphandling enligt lagen om offentlig upphandling, lagen om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Förenklingsutredningen har i sitt betänkande Möjligt, tillåtet och tillgängligt – förslag till enklare och flexibla upphandlingsregler och vissa regler om överprövningsmål (SOU 2018:44) föreslagit att direktupphandlingsgränserna för sociala tjänster och andra särskilda tjänster enligt lagen om offentlig upphandling och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna ska höjas upp till tillämpliga tröskelvärden (se avsnitt 13.3.4). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Uppdraget omfattar därför inte upphandlingar av sådana tjänster.

Lena Micko

Frida Niklasson

Kopia till

Finansdepartementet/OFA SFÖ
Konkurrensverket
Upphandlingsmyndigheten